

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

СУЧАСНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Присвячено Всесвітньому дню психічного здоров'я
(World Mental Health Day)*

10 жовтня 2025 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
**СУЧАСНА ПСИХОЛОГІЯ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Присвячено Всесвітньому дню психічного здоров'я
(World Mental Health Day)

10 жовтня 2025 року

Видавництво
«Юридика»
2025

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Аракелян Мінас Рамзесович**, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія»

Члени редакційної колегії:

ЦІЛЬМАК Олена Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

АФОНІН Дмитро Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

БУДЯЧЕНКО Ольга Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ГУРІН Руслан Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ДЖЕЖИК Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

САМАРА Ольга Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ТАТЬЯНЧИКОВ Андрій Олександрович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

ШМАЛЕНКО Юлія Іванівна, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів, унікальність тексту тез та дотримання вимог академічної доброчесності, несуть автори

Сучасна психологія: виклики та перспективи : збірник матеріалів С91 Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. М. Р. Аракеляна. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. – 262 с.

ISBN 978-617-8574-65-9

DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.30918>

Збірник матеріалів підготовлено за доповідями учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої Всесвітньому дню психічного здоров'я (м. Одеса, 10 жовтня 2025 р.).

УДК 159.9'6(062.552)

© Автори, 2025

© Національний університет

ISBN 978-617-8574-65-9

«Одеська юридична академія», кафедра психології, 2025

Корнута Людмила Михайлівна
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри психології
Національний університет «Одеська юридична академія»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7130-6347>

Дишкантюк Оксана Володимирівна
магістрант ОП «Психологія»
Центру заочного та дистанційного навчання
Національний університет «Одеська юридична академія»

DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.30955>

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Сучасні умови діяльності поліції в Україні позначені високим рівнем невизначеності, воєнною агресією, зростанням суспільних очікувань та постійним публічним контролем. У такому контексті від працівників поліції вимагається не лише формальне дотримання законодавства, а й здатність брати на себе відповідальність, мотивувати колег, комунікувати з громадою, підтримувати психологічну стійкість підрозділу. Це підсилює значущість лідерських якостей як ключового елементу професійної компетентності правоохоронця. Лідерство у поліції перестає бути винятковою прерогативою керівного складу та дедалі більше розглядається як «розподілена» спроможність впливати на ситуацію, рішення й поведінку інших працівників і громадян.

У психологічному вимірі лідерство працівника поліції можна визначити як здатність ініціювати та підтримувати спільну діяльність, впливати на мотивацію і поведінку інших людей на основі професійного авторитету, довіри та особистісної зрілості. Дослідження у сфері лідерства (B. Bass, G. Yukl, D. Goleman) показують, що результативне лідерство поєднує когнітивні (аналітичне мислення, здатність до прогнозування), емоційні (саморегуляція, емпатія, стресостійкість) та соціально-комунікативні (переконливість, уміння будувати стосунки, вирішувати конфлікти) компоненти [2]. Для працівників поліції ці компоненти доповнюються морально-ціннісною складовою: готовністю діяти в інтересах суспільства, дотримуватися прав людини, протистояти корупційним і неформальним тискам навіть у умовах ризику [1, с. 52].

Особливої ваги в структурі лідерських якостей працівника поліції набуває емоційний інтелект як здатність усвідомлювати власні емоційні стани, регулювати їх та адекватно реагувати на емоції інших. У кризових чи конфліктних ситуаціях поліцейський-лідер повинен одночасно залишатися достатньо емоційно «включеним», щоб розуміти переживання громадян і колег, і достатньо врівноваженим, щоб не піддаватися деструктивним афектам (гнів, страх, безсилля). Саморегуляція, здатність змінювати кут зору та використовувати конструктивні внутрішні діалоги є критично важливими для попередження агресивних або імпульсивних реакцій, які можуть спричинити ескалацію конфлікту чи професійні помилки.

Не менш значущим є компонент соціальної чутливості та емпатії. Адже ефективний поліцейський лідер здатний бачити за нормативною роллю «порушника» конкретну людину, враховувати контекст ситуації, відрізнити реальну загрозу від соціальної вразливості чи дезадаптації. Емпатія в цьому разі не означає поблажливості чи відмови від застосування закону, а виступає психологічною передумовою для гнучкого вибору тактики поведінки.

Важливою складовою лідерських якостей є також ціннісно-мотиваційна сфера. У поліцейській діяльності, з її ризиками, низкою формальної та неформальної підзвітності й високим ризиком професійного вигорання, ключовою стає внутрішня мотивація «служіння», відчуття сенсу в захисті громадян, відновленні справедливості, підтриманні правопорядку [5, с. 20]. Лідер, який сприймає службу лише як джерело стабільної зайнятості чи формальної влади, в кризових ситуаціях схильний обирати стратегії самозахисту (перекладання відповідальності, формалізм, уникнення ініціативи). Натомість внутрішньо мотивований працівник має вищу ймовірність демонструвати проактивність, моральну сміливість, здатність підтримувати колег, що особливо важливо у воєнних умовах.

Розвиток лідерських якостей працівників поліції неможливий без урахування специфіки поліцейської культури. Багато досліджень зазначають наявність у поліції елементів закритості, ієрархічності, орієнтації на «силові» рішення, корпоративної солідарності, яка іноді переростає в небажання визнавати помилки. У такому середовищі лідерство може сприйматися як здатність «тримати дисципліну» або жорстко контролювати підлеглих. Психологічно більш зріле лідерство передбачає відхід від авторитарних моделей до моделей партнерства й взаємної відповідальності, де керівник не лише

вимагає, а й підтримує, аргументує, залучає до обговорення [4, с. 13]. Це потребує розвитку вміння давати і приймати зворотний зв'язок, визнавати власні помилки, будувати довіру в колективі.

Варто також пам'ятати, що лідерські якості працівників поліції формуються поетапно: від базових особистісних передумов (самоконтроль, комунікативність, емоційна стабільність), через професійний досвід, рефлексію та цілеспрямоване навчання – до інтегрованої лідерської ідентичності [3]. На ранніх етапах професійної кар'єри важливо не стільки «відбирати готових лідерів», скільки створювати умови, де кожен працівник має можливість поступово брати на себе відповідальність за невеликі ділянки роботи, реалізовувати ініціативи, отримувати підтримку наставника й зворотний зв'язок щодо стилю впливу на інших.

Сучасні підходи до розвитку лідерства в поліції передбачають поєднання формальної освіти, тренінгових програм, наставництва та коучингу, а також використання симуляцій і рольових ігор. Тренінги лідерства, зокрема, можуть бути спрямовані на: розвиток емоційного інтелекту; стрес-менеджмент; моделі комунікації у конфлікті; прийняття рішень у ситуації ризику; роботу з упередженнями та когнітивними викривленнями; етичні дилеми в поліцейській діяльності. Важливим елементом таких програм є робота з реальними кейсами, у тому числі з власного досвіду учасників, що дозволяє «приземлити» загальні моделі до специфіки конкретних підрозділів.

Психологічна підтримка працівників поліції, зокрема тих, хто виконує лідерські функції, є важливою умовою збереження їхньої професійної придатності. Лідер, який хронічно виснажений, емоційно вигораний, схильний до цинізму чи деперсоналізації, не може ефективно мотивувати підлеглих, приймати виважені рішення та бути прикладом доброчесної поведінки. Тому системи психологічного супроводу в поліції мають включати регулярні психоосвітні заходи, конфіденційні консультації, програми профілактики вигорання, механізми раннього виявлення ризикових станів (зловживання алкоголем, агресивність, суїцидальні думки).

Розвиток лідерських якостей працівників поліції також невід'ємний від формування етичної культури організації. Якщо у підрозділі толерується порушення прав людини, зловживання службовим становищем, приховування помилок, то навіть психологічно готовий до етичного лідерства працівник опиняється у конфлікті між особистими цінностями та «правилами гри». Формування культури нульової

толерантності до порушень, прозорих процедур реагування на скарги необхідною умовою для того, щоб лідерські якості реалізовувалися у конструктивному, а не маніпулятивному чи авторитарному ключі.

Підсумовуючи, можна констатувати, що розвиток лідерських якостей працівників поліції є багатовимірним психологічним процесом, який поєднує індивідуально-особистісні, групові та організаційні рівні. Його ядром виступає поєднання емоційного інтелекту, стресостійкості, ціннісної орієнтації на служіння суспільству, здатності до рефлексії та навчання на власному досвіді. Ефективні програми розвитку лідерства повинні враховувати специфіку поліцейської культури, воєнний та поствоєнний контекст, ризики травматизації та вигорання, а також опиратися на сучасні досягнення психологічної науки й міжнародний досвід поліцейських організацій. Лише за таких умов лідерство у поліції стає не декларацією, а реальною практикою, що підвищує довіру громадян, якість надання поліцейських послуг та стійкість суспільства перед безпековими викликами.

Список використаних джерел:

1. Корнута Л. М. Адміністративно-правові аспекти професійної компетентності публічних службовців: питання теорії та практики : монографія / Л. М. Корнута. Одеса : Юридика, 2024. 420 с.
2. Bass B. M., Riggio R. E. *Transformational Leadership*. 2nd ed. Mahwah, NJ : Lawrence Erlbaum Associates, 2006. 282 p.
3. Judge T. A., Piccolo R. F. Transformational and transactional leadership: A meta-analytic test of the irrelative validity. *Journal of Applied Psychology*. 2004. No. 5. Vol. 89. P. 755–768. DOI: <https://doi.org/10.1037/0021-9010.89.5.755>.
4. Schafer J. A. Effective leaders and leadership in policing: Traits, assessment, development. *FBI Law Enforcement Bulletin*. 2010. Vol. 79 (3). P. 13–19.
5. Cockcroft T. *Police Culture: Themes and Concepts*. Abingdon : Routledge, 2014. 160 p.

Ключові слова: поліція, лідерські якості, психологічний аспект, емоційний інтелект, стресостійкість, поліцейська культура, професійне вигорання.

Keywords: police, leadership qualities, psychological aspect, emotional intelligence, stressresistance, police culture, professional burnout.

Журавльова Маргарита Олегівна

Бордан Ольга Дмитрівна

НЕДОЛІКИ ВІДЕОФІКСАЦІЇ ОПИТУВАННЯ ДИТИНИ
ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКСПЕРТНУ ОЦІНКУ ВІДЕОЗАПИСУ. 84

Караван Аліса Ігорівна

Рєпнова Тетяна Петрівна

КЛІНІЧНІ ПРОЯВИ ДЕПРЕСІЇ
У ПІДЛІТКІВ ТА НАПРЯМИ ПСИХОПРОФІЛАКТИКИ. 89

Каштелянська Марія Леонідівна

ВПЛИВ ДОВГОТРИВАЛОГО СТРЕСУ НА ЖІНОК В УМОВАХ ВІЙНИ. 92

Кнаус Анна Леонідівна

РОЗЛАД ДЕФІЦИТУ УВАГИ З ГІПЕРАКТИВНІСТЮ У ДОРОСЛИХ. 98

Колодін Денис Олексійович

ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ
В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА. 101

Кондратенко Аліса Олексіївна

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОТЕРАПІЇ СЕКСУАЛЬНИХ РОЗЛАДІВ. 105

Корнута Людмила Михайлівна

Дишкантюк Оксана Володимирівна

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ. 108

Ліпашов Андрій Сергійович

Третьякова Тетяна Миколаївна

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ ТРИВОЖНОСТІ
ЗАСОБАМИ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕРАПІЇ. 112

Лісовенко Анна Федорівна

Бубен Каріна Вікторівна

ІНДИВІДУАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ У ПРОЯВАХ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ. 115

Лісовенко Анна Федорівна

Оруджова Юлія Валеріївна

ТИПИ ПРИХИЛЬНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ДОБРОБУТ ОСОБИСТОСТІ. 119

Лісовенко Анна Федорівна

Короход Ясмiна Джанiвна

Продун Олена Сергiївна

ЗАГАЛЬНОПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ
ТА ЇЇ ПРОЯВИ У МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКАХ. 123

Лукашенко Дар'я Сергiївна

Джежик Ольга Володимирiвна

БУЛІНГ У ДИТЯЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ:
ПСИХОЛОГО-ПРАВОВА ПРОБЛЕМА. 127